

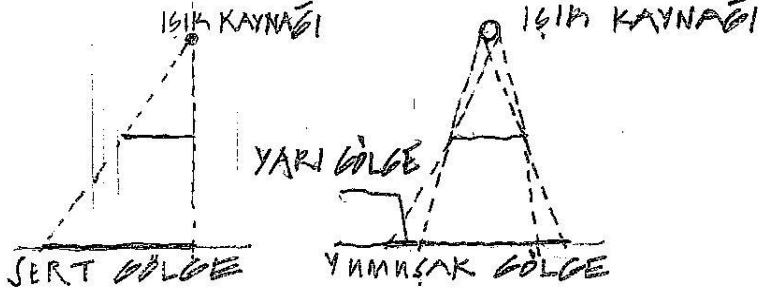
GÖLGE NİTELİĞİ

Gölge niteliği, aydınlığın yapısını gölge biçimine dayalı olarak belirler.

Yumuşak gölge-sert gölge

Bir gölgenin sınırı, az ya da çok belirgin az ya da çok kesin olabilir. Bu ışık kaynağının boyutu, uzaklığı ve gölgenin düştüğü yüzeyin gölge atan nesneye uzaklığı gibi çeşitli geometrik (açısal, boyutsal vb.) koşullara bağlıdır.

Kesin sınırlı gölgelere *sert gölge*, az kesin, yani giderek azalan gölge biçiminde sınırı olan gölgelere de *yumuşak gölge* denir. Şekil 1'de sert ve yumuşak gölgeler şematik olarak gösterilmiştir.

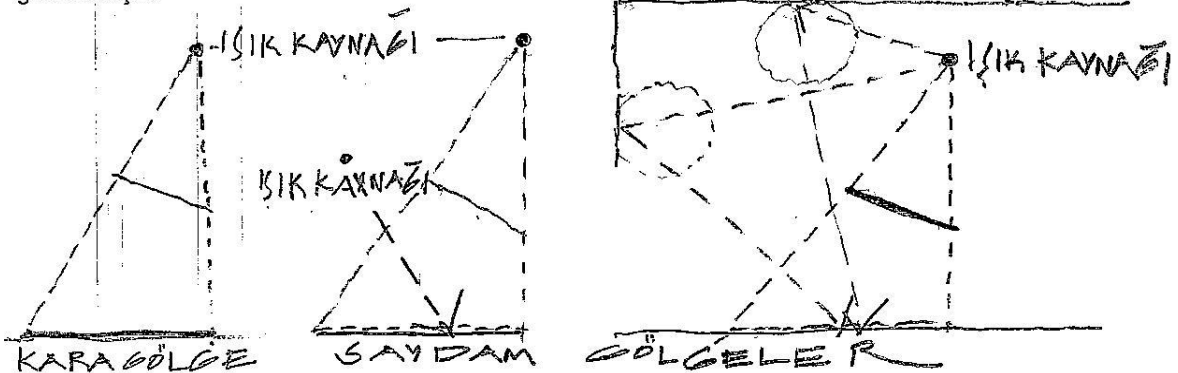

Gölgenin yumuşaklığı yarı gölge bölgesinin tam gölge bölgesine (gölge çekirdeğine) göre büyüklüğüne bağlıdır. Bu nedenle az yumuşak, çok yumuşak, az sert, çok sert gölgeler söz konusu olur.

Saydam gölge-kara gölge

Bir başka kaynaktan ışık olarak aydınlanmamış gölgelere *kara (saydamsız) gölge*, herhangi bir biçimde aydınlanmış gölgelere de *saydam gölge* denir. Gölge az ya da çok aydınlanmış olması durumuna göre az ya da çok saydam olarak nitelenir.

Gölgenin ışık olarak aydınlandığı kaynak, birincil ya da ikincil ışık kaynağı, yani başka lambalar ve aygıtlar ya da yansıtıcı geçirici yüzeyler veya güneş-gökyüzü ilişkisi olabilir. Buna göre değişik saydamlık biçimleri de söz konusu olabilir. Şekil 2'de kara ve saydam gölgeler şematik olarak gösterilmiştir.

Gölgede saydamlık ve yumuşaklık birbiri ile ilgisiz nitelikler olarak düşünülmelidir.

- Yani gölge;
- Sert ve saydam
- Sert ve kara
- Yumuşak ve saydam
- Yumuşak ve kara olabilir.

Yumuşak gölgenin sınırında saydamlığın giderek artması, bu iki ayrı kavramın karıştırılmasına neden olmamalıdır. Bir aydınlıkta oluşan sert, yumuşak, kara, saydam gölgelerin bu niteliklerinin, aydınlık düzeyi ile hiç bir ilgisi olmadığı açıktır. Yani, belli bir gölge niteliği bulunan bir aydınlığı, bu niteliği değiştirmeden azaltmak ya da çoğaltmak olanaklıdır.

Kaynakça: Sirel, Ş., 1992, Mimarlık Eğitiminde Aydınlatma ders notları.

24